

Kosten van de nationalisering van banken in Noorwegen, Zweden en Finland in de jaren negentig

Liberalisering van de financiële sector leidde eind jaren tachtig en begin jaren negentig in Noorwegen, Zweden en Finland tot een snelle uitbreiding van de kredietverlening, stijgende aandelenkoersen en huizenprijzen. Het leeglopen van de luchtbel door externe schokken, leidde tot het ontstaan van de bankencrisis. De belangrijkste maatregel die regeringen namen, was in problemen geraakte banken (gedeeltelijke) te nationaliseren. In totaal kwamen zeven grote banken geheel of ten dele in handen van de overheid.^a

Aan deze steun waren kosten verbonden voor de overheidsbegroting. De kosten die de overheid maakt op het moment dat de banken worden overgenomen zijn de bruto kosten. Na verloop van tijd, als de crisis voorbij is, zijn er inkomsten in de vorm van dividenden van overgenomen banken, de opbrengst uit de liquidatie van 'bad banks' en uit verkoop (privatisering) van overgenomen banken en additionele kosten in de vorm van rente op extra staatschuld. De werkelijke kosten zijn gelijk aan de netto contante waarden (NPV) van uitgaven en inkomsten op verschillende tijdstippen.^b De geschatte begrotingskosten verschillen per land (zie tabel hieronder). De ontvangen dividenden en opbrengsten uit privatisering en liquidatie van 'bad banks' compenseren een deel van de bruto kosten en de betaalde rente op staatsschuld.^c

Fiscale kosten nationalisatie en andere crisismaatregelen

	Bruto kosten	Werkelijke kosten
Finland	9,0% (1997 BBP)	5,3% (1997 BBP)
Noorwegen	3,4% (NPV, 2001 BBP)	- 0,4% (NPV, 2001 BBP)
Zweden	3,6% (1997 BBP)	1,9% (NPV, 1997 BBP)

Banknationalisering dienen echter niet beoordeeld te worden op basis van deze berekeningen van netto budgettaire kosten. Overheden nemen banken niet over om winst te maken, maar om een economische crisis te beëindigen of te voorkomen. In een kosten-batenanalyse van banknationalisering moeten deze positieve effecten op het BBP worden meegenomen. Hetzelfde geldt voor de kosten van een mogelijk minder efficiënte bedrijfsvoering van de banken in de periode dat zij in overheidshanden zijn.

^a Daarnaast kregen veel banken een of andere vorm van liquiditeitssteun.

^b Berekenende netto contante waarden zijn afhankelijk van het gekozen basisjaar.

^c T. G. Moe, J. A. Solheim and B. Vale (eds.), *The Norwegian Banking crisis*, Norges Bank Occasional Paper 33, 2004.